

הנחיות להוראת המצגת "מולו וְצגאי"

קהל היעד: כיתות ד-ו

משך הפעילות: שיעור אחד עד שניים

רקע:

מולו וְצגאי הם שניים מבין כ-50 מיליון פליטים בעולם. לכל אחד ואחת סיפור אישי משלו, ולכולם סיפור משותף – הם ברחו מארצם כדי להציל את חייהם, והם מנסים לשרוד בארץ אחרת ומקווים שיום אחד יוכלו לשוב למולדתם.

הגירה מאפריקה אל מדינות אירופה היא תופעה בת כמה עשרות שנים. מניעי ההגירה הם תנאי החיים הירודים ביבשת אפריקה, הנגועה במלחמות, מעשי רצח עם, משטרים מדכאים, מדבור, עוני, חוסר גישה לשירותים רפואיים מתקדמים, היעדר תשתיות ועוד.

רבים מן הפליטים מגיעים מאריתריאה, מדינה שבה הוכרז משבר הומניטרי. ארצות המוצא העיקריות של שאר הפליטים מאפריקה לישראל הן סודן, חוף השנהב, אתיופיה, והרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, אך הם מגיעים גם מארצות נוספות ובהן סומליה וניגריה (על פי ויקיפדיה).

הסופרת תמר ורטה זהבי והעורכת רונית רוזנטל נפגשו עם פליטים מאפריקה ושמעו מהם סיפורים על ילדותם ועל מסעם המפרך. הציירת סילביה כביב הצטרפה למפגשים, וכך נולד ספר הילדים הזה.

מטרות:

- להכיר את סיפורם של ילדים פליטים מאפריקה.
- לטפח אמפתיה כלפי הסבל של האחר.
- לעודד את התלמידים לקרוא את הספר מולו וְצגאי.

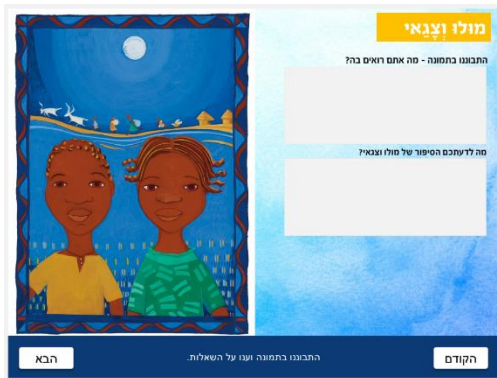
מהלך הפעילות:

שקופית פתיחה 1: מולו וְצגאי

בשקף הפתיחה מוצג ציור של שני הילדים, גיבורי הספר, מולו וְצגאי.

שקופית 2: מולו וצגאי

בשקופית זאת מופיעה שוב תמונת הפתיחה, ולצידה שאלות לדין ומחשבה. מומלץ לבקש מהתלמידים לענות על השאלות לדין. ניתן לבקש מאחד התלמידים לגשת לשקף ולמלא את התשובות.

אם התלמידים מתקשים לענות, עודדו אותם לדמיין ולהעלות כל תשובה שנראית להם מתאימה.

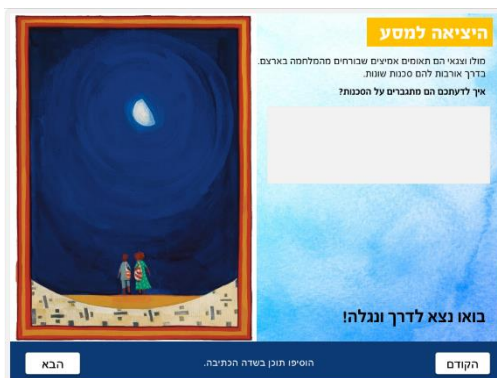
הסבו את תשומת לב התלמידים לכל הפרטים בציור: לבקתות, לירח, לאנשים שרצים ולבעלי החיים.

ניתן לשאול את התלמידים:

- על פי כל הפרטים בציור, מה לדעתכם הסיפור של מולו וצגאי?
- האם שמעתם על הפליטים מאפריקה?

ניתן להסביר לתלמידים: מולו וצגאי הם שניים מבין כ-50 מיליון פליטים בעולם. לכל אחד ואחת סיפור אישי משלו, ולכולם סיפור משותף – הם ברחו מארצם כדי להציל את חייהם, והם מנסים לשרוד בארץ אחרת ומקווים שיום אחד יוכלו לשוב למולדתם. הפליטים בורחים מאפריקה בגלל עוני, מלחמות, חוסר גישה לשירותים רפואיים מתקדמים, ומשטרים אכזריים ולא הגונים.

שקופית 3: היציאה למסע

בשקופית זו רואים את מולו וצגאי יוצאים למסע.

מומלץ להתבונן שוב בתמונה ובפרטים המופיעים בה ולהקריא לתלמידים את הטקסט. עודדו את התלמידים לחשוב על סכנות אפשריות בדרך ועל דרכי התמודדות מתאימות.

ניתן גם לחלק את התלמידים לקבוצות ולבקש מכל קבוצה להציע הצעה להתמודדות עם הסכנות.

ניתן גם לשאול את התלמידים:

- מה אתם מרגישים כשאתם רואים את התמונה?
- מה אתם מרגישים כשאתם שומעים על הסכנות?

לתשומת ליבכם: ייתכן כי חלק מהתלמידים יירתעו או יפחדו כשישמעו על הסכנות והיציאה למסע. חשוב לתת לגיטימציה לרגשות אלה ולהסביר כי בספר נלמד איך מולו וצגאי התמודדו עם הסכנות ולא נפגעו מהן.

שקופית 4: הבריחה מהכפר

בשקופית זו מופיע קטע מהסיפור. ניתן להאזין לקריינות או לבקש מהתלמידים להקריא את הסיפור.

גם בשקופית הזאת חשוב לתת לגיטימציה לרגשות של התלמידים.

ניתן לשאול את התלמידים:

- מה אתם מרגישים כשאתם שומעים את הסיפור?
- נסו לדמיין: מה מולו וצגאי מרגישים?

שקופית 5: בדרך לדוד מראווי

הסיפור ממשיך. התלמידים מבקשים לבחור באימוג'י מתאים המבטא את הרגשות של מולו וצגאי.

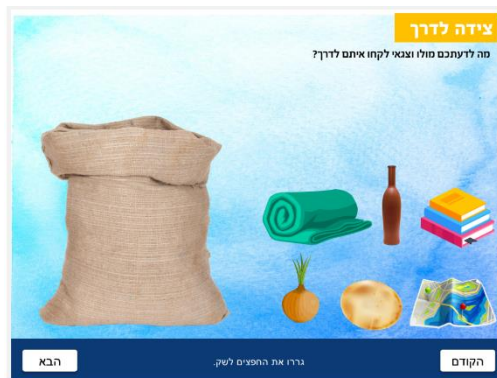
מומלץ לבקש מהתלמידים לחשוב ולדמיין מה מולו וצגאי הרגישו ולבקש מהם להגדיר את הרגשות העומדים מאחורי כל אימוג'י.

הסבירו לתלמידים: אין כאן רגשות נכונים ולא נכונים. כל אחד יכול לתאר את הרגש שנראה לו מתאים.

ניתן להזמין בכל פעם תלמיד/ה שיגירו אימוג'י מתאים לתוך הענן. עודדו את התלמידים להסביר באיזה רגש בחרו ומדוע.

לתשומת ליבכם: שיח על רגשות וניסיון לדמיין רגשות של אחרים מסייעים בטיפוח אמפתיה כלפי האחר.

שקופית 6: צידה לדרך

בשקופית זו התלמידים מתבקשים לדמיין אילו חפצים מולו וצגאי לקחו איתם לדרך.

מומלץ להסביר לתלמידים: אין כאן תשובות נכונות ולא נכונות. אתם יכולים לבחור וגם להציע למולו וצגאי הצעות נוספות. מי שיקרא את הספר ידע אילו חפצים הם לקחו איתם.

ניתן לחלק את התלמידים לקבוצות ולבקש מכל קבוצה להציע את ההצעה שלה לצידה לדרך.

בסיום נציג מכל קבוצה ייגש ללוח, יגרוור או יציע הצעות נוספות.

שקופית 7: הזקנה החכמה

התחבולה של צגאי

“הק פחאמ” אָמַר צַגַּאי, “אַתָּה מְסַפֵּסִים אֶת אָרֶזֶק הַכֶּפֶף שֶׁל סָבָא שֶׁלֹּהּ הִיא אֲמֵר לִי עֲבֹרָה הַבְּרִיקָה נָפֵל מִכֵּיסִים שֶׁלֹּהּ כְּשֵׁיבֵב סַסְמֵת לֹעַץ הַמַּעֲרָה הַגְּדוֹל שֶׁלֹּהּ הַפֶּטֶעַץ הַקָּטָן, אוֹיֵל אָמַר סָפִיר אֶת הַסְּקוּמָה”

מה לדעתכם החייל עשה? (יש שתי תשובות נכונות)

הבנים את מולו וצגאי ללדא.

הלך לחפש את הארזיק ושחרר את מולו וצגאי.

צעק על מולו וצגאי.

קראו את הקטע ולווצו על התשובות הנכונות.

הקודם הבא

הקודם הבא

גם בשקופית זו התלמידים צריכים להשתמש בדמיון ולנסות לנחש מה הזקנה החכמה נתנה למולו וְצַגַּאי כצידה לדרך.

ניתן להזמין תלמידים ללוח כדי שינסו לנחש למה שימש כל אחד מהחפצים שהזקנה החכמה נתנה.

ניתן גם לשאול את התלמידים:

- האם גם לכם יש חפצים שעוזרים לכם להתמודד עם כל מיני מצבים? מי מוכן לשתף אותנו?

שקופית 8: ההיתקלות בחייל

ההיתקלות בחייל

לַפְּטֵעַ הַבֵּית סַאחֹרִיקִים הָיָה קָמֹשׁ בְּרִבְהַ, פֶּטֶס הַחֲזָקָה בִּדְרוֹשֵׁתִים נָגַד אֹמֵר אֵל בֶּן סַפְּלֵעִים... “הַקֶּה עֹשִׂים מִהַל” צָעַק הַסָּפִיר, “אָמַם בָּשָׂח מִתְכַּנְּנִים לְחַיִּית אֶת הַנְּבִילִי”

מולו וצגאי היו מאוד צירניים והצליחו להחליף מהחיל. מה הייתם עושים לחייל במקום כדי להחליף סמנו?

קראו את הקטע וענו על השאלה או עברו לפעילות ב-10.

הקודם הבא

התלמידים מתבקשים לחשוב על תשובות יצירתיות שאפשר לענות לחייל שתפס את מולו וְצַגַּאי.

ניתן להיעזר בסל"ב או בריבוע הריק.

הזכירו לתלמידים: עליכם לחשוב על רעיונות יצירתיים כדי להתחמק מהחייל. הציעו כל הצעה שעולה בדעתכם ותוכל לעזור למולו וְצַגַּאי.

שקופית 9: התחבולה של צגאי

התחבולה של צגאי

“הק פחאמ” אָמַר צַגַּאי, “אַתָּה מְסַפֵּסִים אֶת אָרֶזֶק הַכֶּפֶף שֶׁל סָבָא שֶׁלֹּהּ הִיא אֲמֵר לִי עֲבֹרָה הַבְּרִיקָה נָפֵל מִכֵּיסִים שֶׁלֹּהּ כְּשֵׁיבֵב סַסְמֵת לֹעַץ הַמַּעֲרָה הַגְּדוֹל שֶׁלֹּהּ הַפֶּטֶעַץ הַקָּטָן, אוֹיֵל אָמַר סָפִיר אֶת הַסְּקוּמָה”

מה לדעתכם החייל עשה? (יש שתי תשובות נכונות)

הבנים את מולו וצגאי ללדא.

הלך לחפש את הארזיק ושחרר את מולו וצגאי.

צעק על מולו וצגאי.

קראו את הקטע ולווצו על התשובות הנכונות.

הקודם הבא

בשקופית זו מוצגת "התחבולה של צגאי". ניתן להקשיב או לקרוא מה צגאי עשה ולשאול את התלמידים:

- מה דעתכם על התחבולה של צגאי?
- האם גם אתם חשבתם על רעיון דומה?

בקשו מהתלמידים לענות על השאלה ולראות איך החייל הגיב.

שקופית 10: האומץ של מולו

האומץ של מולו

יחד זקיק וצלה בשישיים הם צעדו לעבר הגבול...
 "את שומעת את הקול הפוך הזה?" צנאי הקאי
 בחקום... הם הפנו את ראשם לאחור לעבר הקול.
 צנאי לא ראו דבר מיוחד...
 עם נילת השחר, פקיעו הסמבובו לקיחור ראו צבובו
 נדדו הקבוצה נקטעו את הקיחור הפשוט שילד.
 הקטובב וקנן לו.

מה לדעתכם אמרה מולו לצנאי לאחר לכתו של הצבוב?

קראו את הקטע. כתבו את תשובתכם ולאחר מכן למצו על בועית הדיבור.

הקודם הבא

בשקופית זו מולו וצנאי ממשיכים במסע, והפעם נתקלים בסכנה חדשה – צבוע. מומלץ לקרוא את הטקסט ולבקש מהתלמידים לנחש מה מולו אמרה לצנאי אחרי שהצבוע הלך.

ניתן גם לשאול: מה אתם הייתם אומרים אם הייתם במקום מולו?

לסיום לחצו על בועית הדיבור.

מומלץ לשאול את התלמידים:

- האם התשובה של מולו הפתיעה אתכם? מדוע?

לתשומת ליבכם: יכול להיות שחלק מהתלמידים יחשבו שצנאי הבן יותר אמיץ ממולו הבת. בהזדמנות זו כדאי לשוחח עם התלמידים על הדעות הקדומות שיש לנו כלפי בנות ובנים ולמה הן יכולות לגרום. במקרה הזה, לדוגמה, יכול להיות שהרבה תלמידים לא הצליחו לדמיון את מולו כילדה אמיצה.

שקופית 11: מגיעים למחנה הפליטים

מגיעים למחנה הפליטים

צנאי קלט לאחור. "הנה חנויים את הגבולות הראי, הוא
 פקיעו קוב".
 מיחי החפצלה שגבול לא הקמה שום נדר עם לא קחי שם
 חלים.
 צנאי צנאים ורעבים הם הניו לניר קטור.
 אקיעו טובה: צנאי קפוחו בקנה הנשיה להם שמי פתוח
 נדולות נחמות וקיעו כוסות קר קטוק.

לפניכם המשך הסיפור עם חלקים חסרים. השלימו בדמיונכם את החלקים החסרים וספרו עליהם.

הקודם הבא

בשקף זה מולו וצנאי מגיעים למחנה הפליטים. הסיפור מופיע במקוטע ובאופן הדרגתי באמצעות לחיצה על החץ בכל פעם. הזמינו את התלמידים לדמיון את החלקים החסרים בסיפור.

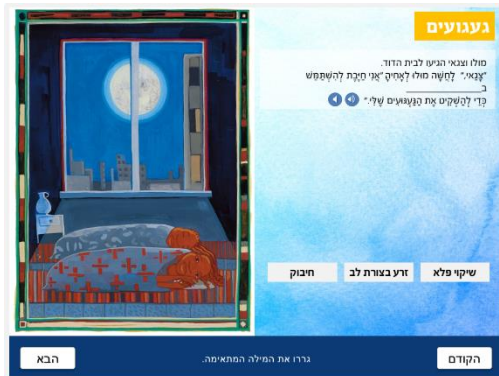
מומלץ להוסיף לתלמידים שאלות מכוונות לגבי כל מקום ריק:

- מה קרה בזמן שמולו וצנאי חצו את הגבול?
- מה קרה בדרך לעיר הקטנה?
- מה קרה עד שמולו וצנאי פגשו באישה הטובה?
- מה עוד עשתה האישה הטובה?
- מה קרה בדרך למחנה הפליטים?
- מה קרה במחנה הפליטים?
- מה קרה במפגש בין מולו וצנאי והאישה הטובה?

מומלץ גם להסביר לתלמידים:

מחנה פליטים הוא אתר או שכונה שמאוכלסים בהם, לרוב זמנית, פליטים – אנשים שנעקרו מבתיהם ולא התיישבו התיישבות קבע במקום אחר. מחנות פליטים מאופיינים בדרך כלל בצפיפות רבה ובתנאי מגורים ירודים (מתוך מילון רב מילים).

שקופית 12: געגועים

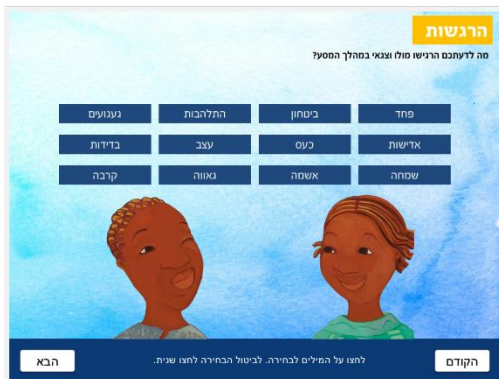

בשקף זה התלמידים מתבקשים להשלים מילים חסרות ולנחש מה עזר למולו להתמודד עם הגעגועים.

ניתן גם לשאול את התלמידים:

- האם קרה לכם שהרגשתם געגועים? ספרו על כך.
- מה עוזר לכם להתמודד עם געגועים?

שקופית 13: הרגשות

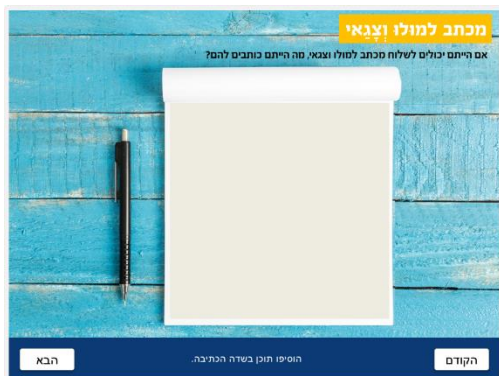

בשקף זה התלמידים רואים מגוון של רגשות ומתבקשים לחשוב ולסמן מה הרגישו מולו וצגאי בזמן המסע.

ניתן גם לבקש מהתלמידים להיזכר ברגשות של מולו וצגאי בתחילת המסע ולעשות השוואה:

- מה מולו וצגאי הרגישו בתחילת המסע, לפני שיצאו אליו?
- מה הם הרגישו במהלך המסע עצמו?
- האם משהו השתנה? מדוע?

שקופית 14: מכתב למולו וצגאי

בשקופית זו התלמידים יכולים לכתוב מכתב למולו וצגאי. ניתן לחלק את התלמידים לקבוצות ולבקש מכל קבוצה לנסח מכתב ולהציג אותו לכיתה.

הזכירו לתלמידים להתייחס למסע, לסכנות ולהתמודדויות, לרגשות של מולו וצגאי ולרגשות שלהם.

שקופית 15: מולו וצנאי

מולו וצנאי
סאט ספר ג'ורדז'בי רועית רוססר
י"ד - פיליפ נכ"ב

- איך נולד הספר?
- אילו סיפורים מסתתרים מאחורי הסיפור של מולו וצנאי?
- מה קרה בסוף הסיפור?

© רועית רוססר

הקודם

עזו על השאלות בשיחה ביתית

להתחלה

השקופית האחרונה נועדה לעודד את התלמידים לקרוא את הספר. ניתן לבקש מהם להקריא את השאלות וגם לשאול אותם אם קראו סיפורים או שמעו על סיפורים דומים.

ניתן גם להביא את הספר לכיתה ולהקריא אותו.